

Medische terminologie

Inleiding medische terminologie

Vaktaal

De medische terminologie is het medisch jargon, 'de vaktaal'. De medische terminologie omvat de vaktermen die artsen en andere beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg gebruiken. Een dokterassistente moet deze termen beheersen, dat wil zeggen dat ze de termen foutloos moet kunnen schrijven en dat ze moet weten wat ze betekenen.

Waarom is er een speciale vaktaal voor medici?

Daarvoor zijn twee redenen.

De eerste reden is dat de medische terminologie informatie kort en krachtig kan weergeven. De term 'gastroduodenostomie' bijvoorbeeld, betekent in het Nederlands 'operatief een nieuwe verbinding of opening maken tussen de maag en de twaalfvingerige darm'. Met een enkel woord kan hier dus meer worden gezegd.

De tweede reden is dat de medische terminologie internationaal wordt gebruikt. Dit betekent dat medici over de hele wereld elkaar via deze taal kunnen begrijpen. Dat voorkomt uiteraard taalkundige misverstanden die in het nadeel van de patiënt zouden kunnen zijn. Overigens moeten medici daarnaast ook het Engels beheersen (of een andere moderne taal, zoals Frans, Spaans of Duits) om elkaar alsnog te kunnen verstaan.

Potjeslatijn

In de medische terminologie is het Latijn de 'voertaal'. Ook termen die uit het Oudgrieks afkomstig zijn zullen we vaker aantreffen. Dit is nog een erfenis uit vroeger jaren toen het Latijn de taal van de wetenschappers was. Overigens zijn veel Latijnse termen uiteindelijk uit het Oudgrieks afkomstig, maar in de Romeinse tijd zijn ze zodanig verlatijnd dat deze termen niet meer als Grieks worden herkend maar als Latijns worden beschouwd. Naderhand, in het begin van de vorige eeuw, vonden ook veel Duitse en Franse termen ingang. Na de Tweede Wereldoorlog zijn veel Engelse termen doorgedrongen tot het medisch jargon.

Het Latijn dat in de medische wetenschap wordt gebruikt is niet het Latijn dat op het gymnasium wordt gedoceerd. Vaak wordt het medisch Latijn dan ook wel potjeslatijn genoemd. De verklaring voor het ontstaan van dit potjeslatijn is gelegen in het feit dat er in de periode na het verdwijnen van het Latijn als omgangstaal een overvloed aan ontdekkingen op wetenschappelijk (dus ook op medisch) gebied gedaan werd. Er kwamen toen veel begrippen bij die de oude Romeinen helemaal nog niet kenden, en waar dus ook geen woorden, namen of uitdrukkingen voor waren. En hoewel het Latijn dus een 'dode taal' is, heeft dit de wetenschappers er door de eeuwen heen niet van weerhouden om toch Latijnse namen te bedenken voor ziekten en behandelingen.

Bovendien veranderde de spelling van de oorspronkelijke Latijnse en verlatijnste woorden. Ze werden vereenvoudigd en vernederlandst. Voor bepaalde woorden is er geen correcte schrijfwijze meer. Volgens de Latijnse schrijfwijze schrijf je gewrichtontsteking als 'athritis'. Deze term is inmiddels zodanig vernederlandst dat de schrijfwijze 'arthritis' ook goed is. Er is helaas geen eenduidigheid over de spelling van medische termen. Raadpleeg in geval van twijfel een naslagwerk zoals bijv. *het klein geneeskundig woordenboek* (Klok en Klok-Donker) of *het geneeskundig woordenboek* van Pinkhof-Hilfman.

Uitspraak en schrijfwijze

Hoewel er dus veel meningsverschil is over de uitspraak en de schrijfwijze van medische termen, is hierover in algemene zin toch wel iets te zeggen.

Uitspraak:

Ch = g (bv. chemie)

Qu = kw (bv. quantum)

Tie = tsie (bv. operatie)

De 'c' wordt als een 'k' uitgesproken als hij voor de letter 'a,o,u' en vaak een 'y' staat.

De 'c' wordt als een 's' uitgesproken als er een 'e' of een 'i' of soms een 'y' op volgt.

In de medische terminologie komen verder bepaalde klinkercombinaties voor die we in het Nederlands niet kennen.

ae wordt uitgesproken als: ee (bv. gynaecologie)

oe wordt uitgesproken als : eu (bv. oedeem)

ies wordt uitgesproken als iejes (bv caries)

eu wordt uitgesproken als ui (bv therapeut)

Meervoud

Het meervoud ziet er in de medische terminologie anders uit dan in het Nederlands.

a, wordt in het meervoud: ae
(scapula-scapulae)

us, wordt in het meervoud: i
(naevus- naevi)

um, wordt in het meervoud: a
(narcoticum-narcotica)

ma, wordt in het meervoud: mata
(trauma-traumata)

x, wordt in het meervoud: ices
(cervix-cervices)

is, wordt in het meervoud: es
(basis-bases)

io, wordt in het meervoud: iones
(portio-portiones)

ans, wordt in het meervoud: antia
(stimulans-stimulantia)

ens, wordt in het meervoud: entia
(agens-agentia)

Stamwoorden, achtervoegsels, voorvoegsels en combinaties

Medische termen zijn vaak opgebouwd uit woorddelen

Het belangrijkste deel van een medische term is een stamwoord. Met een voorvoegsel en een achtervoegsel kun je een medische term verder verduidelijken.

Als je veel voor- en achtervoegsels en stamwoorden kunt herkennen dan kun je al snel medische termen 'uitpuzzelen'.

Voorbeeld:

inter = tussen (voorvoegsel)

cost = rib (stamwoord)

itis = ontsteking (achtervoegsel)

INTER-COST-ITIS (= ontsteking tussen de ribben)

Veelgebruikte voor- en achtervoegsels

Nu volgt een aantal veel gebruikte voor- en achtervoegsels waarvan het erg handig is als je er vlot mee kunt werken.

Veelgebruikte voorvoegsels:

pro, pre, ante	voor	intra, endo	binnen(in)
retro	achter	extra, ecto	buiten
infra, sub	onder	inter	tussen
para	naast	supra, epi	boven
peri	nabij	poly	veel
meso	midden	oligo	weinig
micro	klein	macro, mega, megalo	groot
a, an	niet, geen	tachy	snel
dys	gestoord, slecht functionerend	brady	langzaam
normo	normaal	hyper	(te) hoog
anti	tegen	hypo	(te) laag
auto	zelf	post	na
ad	bij		

Veelgebruikte achtervoegsels:

itis	ontsteking	iatr [iater]	arts
ectomie, resectie	uitsnijding	algie, dynie	pijn
malacie	verweking	ose, pathie	ziekte
sclerose, fibrose	verharding, verbindweefseling	penie	tekort aan
grafie	registratie, afbeelding	lysis	oplossing
geen	vormend	scoop	kijkapparaat
plegie, paralyse	verlamming	tomie	insnijding
stenose	vernauwing	obstructie	belemmering
aal	met betrekking tot	megalie	vergroting
stomie	nieuw gemaakte verbinding, kunstmatige opening		
scopie	onderzoek met behulp van een scoop		

Veelgebruikte afkortingen:

- a. arteria (slagader)
- v. vena (ader)
- m. musculus (spier)
- n. nervus (zenuw)

- AD auris dextra (rechter oor)
- AS auris sinistra (linker oor)
- ADS linker en rechter oor

- OD oculus dexter (rechter oog)
- OS oculus sinister (linker oog)
- ODS linker en rechter oog

- ca carcinoom (kanker)
- M. morbus (ziekte van ... vervolgens de naam van de arts die het ziektebeeld voor het eerst heeft beschreven)

Handige website:

www.gezondheidsplein.nl/medisch-woordenboek

Ademhaling

alveolus	longblaasje (meervoud: alveoli)
aspiratie	inademing van vreemd lichaam of vloeistof
astma	benauwdheid door kramp van de luchtwegen
atelectase	onvolledige ontplooiing van de longblaasjes
bronchiëctasie	chronische verwijding van bronchus en of bronchiën
bronchiolus	kleinste luchtpijptakjes zonder kraakbeenringen
bronchitis	ontsteking van de luchtpijptakken
bronchografie	het maken van röntgenfoto's waarbij m.b.v. contrastvloeistof de luchtpijptakken zichtbaar gemaakt worden
bronchoscopie	het inwendig bekijken van de luchtpijp en luchtpijptakken
bronchus	luchtpijpvertakking
bronchuscarcinoom	longkanker
CARA (verouderde term)	chronische specifieke respiratoire aandoeningen
chronische bronchitis	blijvende ontsteking van de luchtpijptakken
COPD	chronic obstructive pulmonary disease
corticosteroiden	hormonen uit de bijnierschors
cyanose	blauwverkleuring van huid en slijmvliezen door laag O ₂
cytostatica	stoffen die remmend werken op de celgroei
difterie (kroep)	kinderziekte met stikgevaar/ontsteking v strottenhoofd en luchtpijpslijmvlies
diafragma	middenrif
embolie	het blijven steken van een embolus of het verslepen hiervan in de bloedbaan
embolus	bloedstolsel, weefselstukje of vetbolletje dat een bloedvat verstoppt
emfyseem	een blijvende uitzetting van de long door verminderde elasticiteit
expiratie	uitademing
hemoptoë	ophoesten van bloed
inspiratie	inademing
lobectomie	verwijderen van een deel van de long
mediastinoscopie	bekijken van het mediastinum met een endoscoop
mediastinum	ruimte tussen de beide longen
pleura	longvlies
pleuritis	longvliesontsteking
pneumonie	longontsteking
pneumothorax	luchtophoping in de borstholte tussen de pleuravliezen, klaplong
pseudokroep	kinderziekte met aanvallen van benauwdheid en stridor
respiratie	ademhaling
rhonchi	reutels, bijgeluiden bij ademhaling a.g.v. gedeeltelijke verstopping
	luchtpijpvertakkingen
stridor	piepend gierend geluid bij ademhaling
trachea	luchtpijp

Algemene ziekteleer (pathologie)

acuut	plotseling beginnend, snel verlopend
anamnese	voorgeschiedenis (van de ziekte)
anatomie	leer van de bouw van het lichaam
anesthesie	gevoelloosheid of het gevoelloos maken
anesthesist	arts die de anesthesie beoefent
auscultatie	het met een stethoscoop beluisteren van geluiden in het lichaam
benigne	goedaardig
biopsie	het uittemen van een stukje weefsel voor microscopisch onderzoek
calor	warmte
chronisch	langdurig, slepend

coma	diepe bewusteloosheid
complicatie	verwikkeling, bijkomende ziekte
congenitaal	aangeboren
conservatieve therapie	behoudende behandeling, zonder operatie
constitutie	erfelijke aanleg
deficiëntie	gebrek aan een bepaalde stof
diagnose	vaststellen aan welke ziekte een patiënt lijdt
differentiaal diagnose	een keuze uit een aantal mogelijke diagnoses
dolor	pijn
drainage	afvoeren van vloeistoffen uit wonden of abcessen
enteraal	tot de darm behorend, via de darm komend
exacerbatie	opflakking (van een ziekte)
excisie	uitsnijding
extirpatie	operatieve verwijdering uit het lichaam
farmacologie	leer der geneesmiddelen
farmacotherapie	behandeling met geneesmiddelen
functio laesa	gestoorde functie
fysiologie	werking van het lichaam
hematogeen	via de bloedbaan
incisie	insnijding
incubatietijd	tijd die verloopt tussen de besmetting en het uitbreken van de ziekteverschijnselen
infaust	ongunstige prognose
indicatie	reden om een bepaalde geneeswijze te gebruiken
inфуus	het direct in de bloedbaan brengen van vocht
intensive care	zorgvuldige bewaking van ernstig zieke patiënt
inspectie	onderzoek door te kijken
intoxicatie	vergiftiging
intracutaan	in de huid
intramusculair	in een spier
intraveneus	in een ader
intubatie	inbrengen van een buisje in de luchtpijp voor kunstmatige beademing
klysm	het via de anus inbrengen van vloeistoffen
laesie	verwonding, beschadiging
laparotomie	het openen van de buik
letaal	dodelijk
lymfogeen	via de lymfebanen
malaise	algemeen onwel voelen
maligne	kwaadaardig
medicatie	de geneesmiddelen die iemand gebruikt
metastase	uitzaaiing
morbis	ziekte
mortaliteit	sterfte, aantal sterfgevallen
obductie	lijkopening (onderzoek naar doodsoorzaak), sectie
oraal	tot de mond behorend, via de mond komend
palpatie	betasting
parenteraal	buiten de darm om
percussie	beklopping
perforatie	doorboring
profylaxe	voorkómen van een ziekte
prognose	voorspelling van het verloop van een ziekte
progressief	toenemend, verergerend, zich uitbreidend
prothese	kunstmatig lichaamsdeel
psychisch	geestelijk

psychosomatose	een lichamelijke aandoening die (mede) onder invloed van psychische factoren is ontstaan
punctie	prik
radiotherapie	behandeling door middel van straling
recidief	het opnieuw optreden van een ziekte
rectaal	via de endeldarm
remissie	tijdelijke verbetering
rubor	roodheid
sectie	obductie = lijkopening
somatisch	lichamelijk
speculum	eendenbek, instrument waarmee de baarmoedermond bekeken kan worden
stethoscoop	instrument om inwendige geluiden te beluisteren
subcutaan	onderhuids
symptoom	ziekteverschijnsel
syndroom	een vaste combinatie van een aantal symptomen
terminale patiënt	een patiënt in de stervensfase
trauma	letsel, verwonding
traumatologie	specialisme m.b.t. de door traumata veroorzaakte afwijkingen
toxines	gifstoffen
tumor	zwellings, gezwell
vaginaal toucher	het inwendig betasten van schede, baarmoeder en eierstokken met één of twee vingers

Bewegingsapparaat

arthritis	gewrichtsontsteking
artrose	gewrichtsslijtage
arthrosis deformans	gewrichtsslijtage
atrofie	verschrompeling door (meestal) inactiviteit van deel van lichaam zoals spier, huid
biceps	buigspier van de bovenarm
M. Bechterew	(= spondylitis ankylopoetica) verstijving en verkromming op lumbaal niveau van wervelkolom door verbeende tussenwervelschijven
calcaneus	hielbeen
carpaal tunnel syndroom (CTS)	klachten van hand door een inklemming van zenuw
clavicula	sleutelbeen
collum	dijbeenhals
collumfractuur	gebroken heup (hals van dijbeen)
contractuur	dwangstand van een gewricht
contractuur van Dupuytren	verschrompeling waardoor vingers in buigstand komen
crista iliaca	kam van het darmbeen
discus intervertebralis	tussenwervelschijf
distorsie	verstuiking
M. Duchenne	erfelijke spierziekte die bij jongens voorkomt
dystrofie	verzwakking van spiervezels (vooral door inactiviteit)
falax	kootje van vinger of teen
femur	dijbeen
fibula	kuitbeen
fisuur	barst in bot
fractuur	botbreuk
humerus	opperarmbeen
hypertonie	hoge spierspanning
hypotonie	lage spierspanning
hypertrofie	te sterke ontwikkeling van spier of orgaan
hypotrofie	onvoldoende groei van spier of orgaan
kyfose	verkromming van de wervelkolom, bol naar achteren

ligament	peesband
lordose	verkromming van de wervelkolom, hol naar achteren
lumbago	spit
luxatie	ontwrichting
mandibula	onderkaak
maxilla	bovenkaak
meniscus	halvemaanvormig kraakbeenstuk (in de knie)
myalgie	spierpijn
orbita	oogkas
os	bot
os coccygis	staartbeen
os frontale	voorhoofdsbeen
os ilium	darmbeen
os ischii	zitbeen
os nasale	neusbeen
os occipitale	achterhoofdsbeen
os pubis	schaambeent
os sacrum	heiligbeen
os temporale	slaapbeen
os zygomaticum	jukbeen
osteoporose	botontkalking
patella	knieschijf
periost	beenvlies
radius	spaaakbeen
rheumatoïde arthritis	gewrichtsontsteking met typische deformiteiten
ruptuur	verscheuring van weefsel
scapula	schouderblad
scoliose	zijwaartse verkromming van de wervelkolom
sternum	borstbeen
symfyse	kraakbenige verbinding tussen de beide schaambeenderen
synovia	gewrichtsvloeistof
tendo	pees
tendinitis	peesontsteking
tetanie	spierkrampen
tibia	scheenbeen
ulna	ellepijp
vertebra	wervel

Bloedziekten

agglutinatie	samenklontering van ery's
agranulocytose	afwezigheid van granulocyten in het bloed
albumine	bepaald eiwit in het bloed
anemie	bloedarmoede
anticoagulantia	stoffen die de bloedstolling tegengaan
antigeen	stof die vorming van antilichamen veroorzaakt
fibrinogeen	stollingseiwit
granulocyt	gekorrelde witte bloedcel
hematoom	bloeduitstorting
hemofilie	bloederziekte
hemolyse	afbraak van de rode bloedcellen
Hodgkin, ziekte van	bepaalde kwaadaardige klierziekte
Kahler, ziekte	bepaalde kwaadaardige bloedziekte

leukemie	kwaadaardige ziekte van de witte bloedcellen
leukocytose	vermeerdering van het aantal witte bloedcellen
leukopenie	vermindering van het aantal witte bloedcellen
lymfocyt	bepaald soort wit bloedlichaampje
pernicieuze anemie	anemie door een tekort aan vitamine B12
plasma	bloed waaruit de bloedlichaampjes verwijderd zijn
rhesusantagonisme	rhesus-negatieve moeder met een rhesus-positieve baby
splenomegalie	vergroete milt
sternumpunctie	beenmergpunctie in het borstbeen
trombocyt	bloedplaatje
trombocytopenie	vermindering aantal bloedplaatjes
trombotest (TT)	methode om bij antistollingstherapie de graad van ontstolling te bepalen

Diabetes mellitus

aceton	afbraakproduct van de stofwisseling
adrenaline	hormoon uit de bijnier, werkt bloedsuikerverhogend
diabetes mellitus	suikerziekte
diabetisch coma	bewusteloosheid ten gevolge van een verstoring van de bloedsuikerspiegel met betrekking tot de hormoonklieren
endocrien	
glucagon	hormoon van de alvleesklier, werkt bloedsuikerverhogend
glucose-tolerantietest	functieproef waarbij de opname van glucose wordt bepaald
glucosurie	het vóórkomen van suiker in de urine
glycogeen	stof opgebouwd uit een groot aantal glucosemoleculen
hyperglykemie	verhoogd glucosegehalte in het bloed
hyperglykemisch coma	bewusteloosheid ten gevolge van een teveel aan glucose in het bloed
hypoglykemie	verlaagd glucosegehalte in het bloed
hypoglykemisch coma	bewusteloosheid ten gevolge van een weinig aan glucose in het bloed
insuline	hormoon van de alvleesklier, werkt bloedsuikerverlagend
ketonen	bepaalde afbraakproducten van de vetstofwisseling
ketonurie	het vóórkomen van ketonen in de urine
polydipsie	overmatig gevoel van dorst

Hart en bloedvaten

anemie	bloedarmoede
aneurysma	plaatselijke zwakke plek in een bloedvat
angina pectoris	in aanvallen optredende pijn op de borst
aorta	grote lichaamsslagader
aritmie	verstoord hartritme
arteria carotis	halsslagader
arteria coronaria	kransslagader
arteria femoralis	bovenbeenslagader
arteria subclavia	ondersleutelbeenslagader
arterie	slagader
arteriografie	röntgenfoto waarop met behulp van contrastvloeistof een arterie zichtbaar wordt gemaakt
arteriosclerose	'aderverkalking'; verharding van de slagaderwanden
astma cardiale	kortademigheid door het tekortschieten van de pompkracht van het hart
atrium	boezem
bradycardie	vertraagde regelmatige hartslag
bypass	omleiding
capillair	haarvat

claudicatio intermittens	verstoord looppatroon t.g.v. vaatvernauwing
collaps	flauwvallen
coronary care	hartbewakingsafdeling
cyanose	blauwzucht
decompensatio cordis	onvoldoende pompwerking van het hart
diastole	periode tussen twee hartcontracties
ductus Botalli	voor de geboorte: verbinding tussen aorta en longslagader
dyspnoe	kortademigheid
dyspnée d'effort	inspanningsbenauwdheid
ECG	elektrocardiogram = registratie van elektrische hartprikkel/hartfilmpje
embolie	het losraken van een trombus
endocard	de binnenbekleding van het hart
extrasystole	extra samentrekking van het hart tussen de normale door
fibrilleren	snel en ongecoördineerd samentrekken vd hartspier
gangreen	weefselversterf met infectie ('nat')
hartblock	vertraging of onderbreking in de prikkelgeleiding van het hart
hartinfarct	plaatselijk afsterven van hartspierweefsel door afsluiting van een kransslagader
hypertensie	verhoogde bloeddruk
ischemie	O ₂ -tekort door verminderde bloedtoevoer
mitraalklep	klep tussen de linker boezem en de linker kamer
myocard	spierweefsel van het hart
necrose	weefselversterf ('droog')
oedeem	vochtophoping
pacemaker	'gangmaker'; apparaatje dat hartprikkel kan opwekken
pericard	hartzakje
septum	tussenschot
souffle	geruis
stent	metalen veertje dat in een bloedvat wordt geplaatst
syncope	flauwvallen
systole	samentrekking van de hartspier
tachycardie	versnelde regelmatige hartslag
tensie	bloeddruk
thoraxfoto	röntgenfoto van de borstkas
tricuspidaalklep	klep tussen de rechter boezem en de rechter kamer
tromboflebitis	aderontsteking
trombus	bloedstolsel
trombose	het vormen van een bloedstolsel
ulcus cruris	open been
varix	spatader (meervoud: varices)
vena cava	holle ader
ventrikel	hartkamer

Hormoonstelsel

M. Addison	chronische bijnierschorsinsufficiëntie
congenitale hypothyreoïdie (CHT)	aangeboren onvoldoende werking van de schildklier
corticosteroiden	bijnierschors hormonen
M. Cushing	overproductie van alle bijnierschors hormonen
euthyreoot	gezonde schildklierwerking
exophthalmus	uitpuilende ogen
hirsutisme	mannelijk beharingspatroon bij een vrouw
hyperthyreoïdie	verhoogde werking van de schildklier
hypofyse	hersenklier die grote invloed heeft op de werking van de andere hormoonklieren

myxoedeem	aandoening a.g.v. een tekort aan schildklierhormoon
thyroxine	schildklierhormoon
thyreoïditis	ontsteking van de schildklier

Huidziekten

acne	jeugdpuistjes
alopecia	haaruitval
atheroomcyste	holte gevuld met huidsmeer
clavus	likdoorn
cutis = dermis	huid
cyste	hol gezwel dat met een substantie gevuld kan zijn
dermatitis	huidontsteking
eczeem	ontstekingsreactie vd huid
enantheem	uitslag op de slijmvliezen
erysipelas	belroos, wondroos
erytheem	rode huiduitslag
exantheem	huiduitslag (kinderziekten)
fissuur	barstje, kloof
furunkel	steenpuist
hemangioom	goedaardig gezwel uitgaande van bloedvaten
herpes genitalis	SOA
herpes simplex	koortsblaasjes
herpes zoster	gordelroos
impetigo	bacteriële ontsteking van de huid (krentenbaard)
lipoom	goedaardig gezwel uitgaande van vetweefsel
melanoom	kwaadaardig gezwel uitgaande van pigmentcellen
mollusca contagiosa	waterwratjes
naevus	moedervlek
paronychium	nagelriemontsteking
pruritus	jeuk
psoriasis	schilferende huidziekte
ulcus	zweer
urticaria	netelroos (galbulten)
verruca vulgaris	wrat
vitaligo	stukjes huid zonder pigment

Infectieziekten

abces	een tevoren niet bestaande holte gevuld met etter en omgeven door een abceswal
allergie	overgevoeligheid
angina	ontsteking van de keelamandelen
antigenen	stoffen die de vorming van antilichamen opwekken
antilichamen	stoffen in het bloed die geproduceerd worden door bepaalde witte bloedcellen en die dienen als afweer tegen antigenen
bacil	soort bacterie
bacteriëmie	tijdelijke aanwezigheid van bacteriën in de bloedbaan
Candida albicans	witte gistachtige schimmel
cholera	een besmettelijke door bacteriën veroorzaakte darmziekte
commensaal	onschadelijke bacterie die in of op het lichaam verblijft
empyeem	etter in bestaande holte (bijv. galblaas)
exantheem	huiduitslag

febris	koorts
fistel	buisvormige zweer zonder neiging tot genezing
flegmone	niet-afgegrensde ontsteking
furunkel	steenpuist
gastro-enteritis	maag-darmontsteking
glomerulonefritis	nierontsteking
gonorroe	geslachtsziekte veroorzaakt door gonokokken
granulatiweefsel	groeiend bindweefsel bij wondgenezing
hepatitis	leverontsteking
incubatietijd	tijd die verloopt tussen besmetting en uitbraak vd ziekte
immuniteit	onvatbaarheid, afweer tegen infecties
infiltraat	door ontstekingsproducten gezwollen weefsel
kokken	bolvormige bacteriën
leucocytose	vermeerdering van het aantal witte bloedcellen
Mantoux-reactie	reactie waarmee een eerder contact met tuberculosebacteriën kan worden aangetoond
mononucleosis infectiosa	ziekte van Pfeiffer (klierkoorts)
morbilli	mazelen
mycose	schimmelinfectie
necrose	het afsterven van weefsel
oedeem	uittreden van vocht uit de vaten
paratyfus	vorm van diarree veroorzaakt door Salmonella-bacteriën
paronychium	nagelriemontsteking, 'omloop'
pertussis	kinkhoest
plasmacellen	antistofvormende cellen
poliomyelitis	kinderverlamming
protozoën	ééncellige diertjes
reconvalescentie	herstel
resistentie	weerstand tegen infectie
rubella	rode hond
scarlatina	roodvonk
sepsis	de aanwezigheid van bacteriën in de bloedbaan die zich vermenigvuldigen
syfilis	geslachtsziekte
tetanus	infectieziekte met verstijvende krampen
vaccinatie	inenting
varicella	waterpokken

Keel, neus en oren

adenoid	neusamandel
adenotomie	verkleinen van de neusamandel
adenotonsillectomie (ATE)	verwijderen van de keelamandelen en het adenoïd
angina	ontsteking van de tonsillen
audiogram	grafiek waarop het resultaat van een gehooronderzoek wordt weergegeven
cerumen	oorsmeer
epiglottis	strottenklepje
epistaxis	neusbloeding
glue ear	ophoping van kleverige vloeistof in het middenoor
larynx	strottenhoofd
laryngectomie	het verwijderen van het strottenhoofd
M. Menière	aanvallen van draaiduizeligheid, oorsuizen en doofheid
nystagmus	onwillekeurig heen en weer gaande beweging van de oogbol
otitis externa	ontsteking van de gehoorgang

otitis media	middenoorontsteking
otosclerose	verstijving van de gewrichtjes van de gehoorbeentjes waardoor doofheid ontstaat
paracentese	het doorprikken van het trommelvlies
pharyngitis	keelontsteking
pharynx	keelholte
presbycusis	ouderdomsdoofheid
rhinitis	neusslijmvliesontsteking
schizis	spleet (cheilo- (lip); gnato- (kaak); palato- (gehemelte))
septum nasi	neustussenschot
sinusitis	neusbijholte-ontsteking
Sluder-operatie	adenotonsillectomie
sputum	slijm
tinnitus	oorsuizen
tonsillectomie	verwijderen van de keelamandelen
tonsillitis	ontsteking van de keelamandelen
trachea	luchtpijp
vertigo	draaiduizeligheid

Mannelijke geslachtsorganen

balanitis	ontsteking onder de voorhuid
circumcisie	besnijdenis
cryptorchisme	ontbreken van een of beide testes in de balzak
ductus deferens	zaadleider
ejaculatie	zaadlozing
epididymis	bijbal
erectie	stijf worden van de penis
glans penis	eikel
gynaecomastie	borstontwikkeling bij mannen
hydrocèle	zakwaterbreuk, ophoping van vocht in het omhulsel van de teelbal
orchitis	ontsteking van de testis
phimosi	vernauwing van de voorhuid
preputium	voorhuid
prostaat	voorstanderklier
prostaathypertrofie	te sterk ontwikkelde prostaat
retractiele testes	terugtrekbare teelballen
scrotum	balzak
semen	mannelijk zaad
seminoom	gezwel vd testis (mv = testes)
smegma	smeer (onder de voorhuid)
spermatozoa	zaadcellen
testikel (testis)	zaadbal
testosteron	mannelijk geslachtshormoon
torsio testis	draaiing van de testis

Nieren en urinewegen

albuminurie	het vóórkomen van eiwit in de urine
anurie	(tijdelijk) opgeheven urine-afscheiding
creatinine	afbraakproduct van de stofwisseling
cystitis	blaasontsteking
cystoscopie	het bekijken van het inwendige van de blaas met een endoscoop

diurese	het produceren van urine
dysurie	pijn bij plassen
enuresis nocturna	onvrijwillige nachtelijke urinelozing
glomerulonefritis	nierontsteking
hematurie	het vóórkomen van bloed in de urine
hemodialyse	kunstmatige zuivering van het bloed buiten de nieren om
hydronefrose	'waternier' uitzetting nierbekken agv afvloedbelemmering
incontinentie	onvermogen om urine op te houden
katheteriseren	het met een katheter laten afvloeien van urine uit de blaas
mictie	urinelozing
nefrose	nierziekte gekenmerkt door eiwitverlies in de nier
nefrolithiasis	nierstenziekte
nierinsufficiëntie	onvoldoende werking van de nier
nycturie	's nachts meer plassen dan overdag
oligurie	verminderde urineafscheiding per etmaal
pollakisurie	vaker plassen (niet meer urine) per etmaal
polyurie	toegenomen urinelozing
pyelitis	nierbekkenontsteking
pyelonefritis	ontsteking van het nierbekken en nierweefsel
pyelum	nierbekken
pyurie	pus in de urine
reflux	terugvloeiing
ren	nier
retentie	vasthouden van urine in de blaas
sediment	onoplosbare bestanddelen van urine
strangurie	pijnlijke aandrang tot plassen
uremie	het vóórkomen van te veel ureum in het bloed
ureter	urineleider van de nieren naar de blaas
urethra	urinebuis, van de blaas naar buiten
urethritis	ontsteking van de urethra
ureum	stofwisselingsproduct in bloed en urine
urolithiasis	nierstenziekte

Oogaandoeningen

ablatio retinae	netvliesloslating
accommoderen	aanpassen van de lenskromming om op verschillende afstanden scherp te kunnen zien
amaurosis	blindheid
amblyopie	lui oog
astigmatisme	onregelmatige brekingsafwijking van de ooglens
blepharitis	ontsteking van het ooglid
cataract	staar, ooglenstroebeling
chalazion	hard knobbeltje in ooglid a.g.v. verstopte talgklier
conjunctivitis	bindvliesontsteking
cornea	hoornvlies
fundoscopie	het met een oogspiegel bekijken van het netvlies
glaucoom	verhoogde oogboldruk
hordeolum	'strontje', abces aan het ooglid
hypermetroop (hypermetropie)	verziend (verziendheid)
iridocyclitis	ontsteking van de iris
iris	regenboogvlies
keratitis	ontsteking vd cornea (hoornvlies)
myoop (myopie)	bijzien (bijziendheid)

nystagmus	onwillekeurig heen en weer gaande beweging van de oogbol
presbyopie	ouderdomsverziendheid
retina	netvlies
strabismus	scheelzien
visus	gezichtsvermogen

Psychiatrie / Geriatrie

anorexia	gebrek aan eetlust
autisme	ontwikkelingsstoornis waarbij de persoon in een eigen wereld leeft en geen of nauwelijks contact maakt
dementie	geestelijke achteruitgang door vermindering van de hersenfunctie
depressie	zwaar neerslachtige stemming
fobie	ziekelijke angst
hallucinaties	niet werkelijkheidsgetrouwe waarneming
M. Alzheimer	vorm van dementie
manie	ontremming
obsessie	dwanggedachte
suïcide	zelfmoord
tentamen suicidi	zelfmoordpoging

Spijverteringsstelsel

abdomen	buikholte
adipositas	vetzucht
amylase	een enzym dat suikers splitst
anus praeternaturalis (AP)	stoma, kunstmatige anus in de buikwand
appendicitis	blindedarmontsteking
ascites	ophoping van vocht in de buikholte
bilirubine	galkleurstof
cholelithiasis	galstenen
cirrose	verharding van de lever
colon	dikke darm
coloscopie	inwendige inspectie van het colon met een endoscoop
colitis ulcerosa	bepaalde chronische ontsteking van de dikke darm
Crohn, ziekte van	hardnekkige ontsteking in de darm
defecatie	ontlasting
défense musculaire	bij aanraking van de buikwand in een reflex aanspannen van de buikspieren bij buikvliesontsteking
dehydratie	uitdroging
diafragma	middenrif
diarree	buikloop, overvloedige en vloeibare ontlasting
divertikel	zakvormige uitstulping van de darmwand
ductus choledochus	afvoergang van de gal
duodenum	twalfvingerige darm
dysenterie	darmontsteking met diarree en bloed
dysfagie	slikstoornis
dyspepsie	verteringsstoornis
emesis	braken
enzym	stof die in het lichaam een chemische reactie versnelt
enteritis	darmontsteking

faeces	ontlasting
flatulentie	winderigheid
gaster	maag
gastritis	maagontsteking
hematemesis	bloedbraken
hemorroiden	aambeien
hepar	lever
hepatitis	leverontsteking
hernia diafragmatica	middenrifbreuk
irritable bowel syndrom (IBS)	spastisch colon
icterus	geelzucht
ileus	darmafsluiting
intrinsic factor	in de maag afgescheiden stof die de opname van vitamine B12 bevordert
invaginatie	instulping
koliek	aanval van krampende pijn gepaard gaande met bewegingsdrang
melaena	zwarte teerachtige ontlasting ten gevolge van bloed
nervus vagus	zenuw van het onwillekeurige zenuwstelsel
obstipatie	verstopping vd ontlasting
oesophagus	slokdarm
pancreas	alveesklier
paratyfus	infectieziekte veroorzaakt door Salmonella-bacteriën
perforatie	gat in de wand
peristaltiek	darmbewegingen
peritoneum	buikvlies
poliep	gesteeld gezwel
proctitis	ontsteking van de endeldarm
pylorus	maaguitgang naar het duodenum
pyrosis	zuurbanden
rectaal toucher	onderzoek met een vinger in de endeldarm
rectoscopie	inwendig rectumonderzoek met een endoscoop
rectum	endeldarm
reflux	terugvloeiing
spastisch colon	krampen van de dikke darm
sfincter	sluitspier
stenose	vernauwing
ulcus duodeni	zweer aan de twaalfvingerige darm
ulcus ventriculi	maagzweer
volvulus	darmkronkel, waardoor de darm wordt afgesloten
vomeren	braken

Verloskunde

abortus	miskraam
abortus provocatus	kunstmatig opgewekte miskraam
à terme	op tijd geboren / datum waarop de geboorte verwacht wordt
conceptie	bevruchting
corpus luteum	geel lichaam, ontstaat in het ovarium na het uitspringen van de eicel
curettag	het wegkrabben van slijmvlies uit de baarmoeder
eclampsie	kraamstuipen
embryo	ongeboren vrucht (t/m 12 ^e zwangerschapsweek)
episiotomie	inknippen van de vagina ter voorkoming van inscheuring vh perineum
fluxus	te sterke bloeding bij een bevalling
foetus	het zich in de baarmoeder ontwikkelende kind (vanaf 13 ^e zwangerschapsweek)
forceps	verlostang

forcipale extractie gemelli	tangverlossing tweelingen
gonadotrofine (HCG)	door de placenta geproduceerd hormoon
graviditeit	zwangerschap
humaan chorion gonadotrofine (HCG)	door de placenta geproduceerd hormoon
hyperemesis gravidarum	overmatig zwangerschapsbraken
infertiliteit	onvruchtbaarheid
intra uterine device (IUD)	spiraaltje
lactatie	melkproductie
laparoscopie	inwendige beoordeling van de met lucht opgeblazen buikholte via een door de buikwand ingebrachte buis
lochia vaginale	afscheiding tijdens het kraambed
mastitis	borstontsteking
meconium	eerste ontlasting van een pasgeborene
ovulatie	eisprong
partus	bevalling
partus prematurus	vroeggeboorte
placenta	moederkoek, nageboorte
placenta praevia	moederkoek die voor de baarmoedermond ligt
puerperium	kraambed
sectio caesarea	keizersnede
solutio placentae	loslating van de placenta
striae	striem, litteken op de huid door te snelle uitzetting
toxicose	zwangerschapsvergiftiging
vacuümextractie	het sneller laten verlopen van de bevalling door middel van een zuignap

Vrouwelijk geslachtsorganen

adnex	eierstok met bijbehorende eileider
amenorroe	achterwege blijven van de menstruatie
cervix	baarmoederhals
climacterium	de overgang
conisatie	kegelvormige uitsnijding van de baarmoederhals
corpus uteri	baarmoederlichaam
corpus luteum	geel lichaam
curettag	wegschrapen van het baarmoederslijmvlies
dysmenorroe	pijnlijke menstruatie
endometriose	aanwezigheid van endometrium op abnormale plaatsen
endometrium	baarmoederslijmvlies
fertiliteit	vruchtbaarheid
fluor vaginalis	witte vloed
hirsutisme	overmatige haargroei bij vrouwen
hymen	maagdenvlies
labia majora	buitenste schaamlippen
labia minora	binnenste schaamlippen
mammacarcinoom	borstkanker
menarche	eerste menstruatie
menopauze	laatste menstruatie
menorragie	overvloedig bloedverlies tijdens regelmatige cyclus
metrorragie	overvloedig, onregelmatig bloedverlies
myoom	vlesboom
ovarium	eierstok
ovulatie	eisprong
portio	baarmoedermond

prolaps	verzakking
speculum	eendenbek, instrument voor gynaecologisch onderzoek
tuba	eileider
uterus	baarmoeder
vagina	schede
virilisatie	vermannelijking
vulva	uitwendig geslachtsorgaan van de vrouw

Zenuwstelsel

afasie	onvermogen om je uit te drukken (spraak, schrift, gebaar) of onvermogen te begrijpen
CVA	= Cerebraal Vasculair Accident: hersenbloeding, herseninfarct
commotio cerebri	hersenschudding
contusio cerebri	hersenkneuzing
encephalitis	hersentontsteking
epilepsie	vallende ziekte
hemiparese	halfzijdig krachtsverlies
hemiplegie	halfzijdige verlamming
HNP	= Hernia Nuclei Pulposi = breuk in tussenwervelschijf waardoor druk op achterwortel
insult	toeval
ischialgie	pijn in de loop vd N. Ischiadicus
meningitis	hersenvliesontsteking
paralyse	verlamming
parese	krachtsverlies
paresthesie	stoornis in gevoelswaarneming
rigor	stijfheid
spina bifida	open rug(getje)
TIA	= Transient Ischaemic Attack: voorbijgaande vernauwing of verstopping ve bloedvat
tremor	beven